

УДК 911.3

ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поліщук Т. В., канд. с-г. наук, старший викладач

Берчак В. С., викладач-стажист

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Через недбале ставлення до малих річок системи їх водозабору використовують як резервуари для скидання стічних вод. Наразі дуже гостро постає питання: чи наше суспільство і надалі продовжуватиме свою діяльність у напрямі знищення малих річок, озер та боліт в їх долинах, чи відшукає шляхи їх відновлення, збереження, охорони і гармонійного використання природних ресурсів зазначених акваторій та їх долин.

Для здійснення оптимізації стану долинних ландшафтів малих річок першочерговим є дослідження: природних умов конкретного регіону; процесів функціонування й трансформації природних долинно-річкових ландшафтних комплексів; натуральних й антропогенізованих геокомплексів річкових долин; причин та наслідків деградації долинних ландшафтів малих річок. Необхідним також є проведення класифікації змінених ландшафтних комплексів, встановлення ступенів їх трансформації, здійснення заходів з охорони та оптимізації ландшафтного різноманіття природних та антропогенних ландшафтних комплексів малих річок.

Залучення молоді до збереження малих річок повинно базуватися на басейновому та системному підходах. Басейновий підхід сприяє координації розвитку водного сектору, землекористування і пов'язаних з ним ресурсів з метою підвищення обізнаності суспільства щодо збереження природних ресурсів [1].

Використання системного підходу – забезпечить дослідження ландшафтних комплексів малих річок як цілісної системи взаємопов'язаних структурних елементів річкової долини (річище, заплава, надзаплавні тераси, схили). Допоможе виявити взаємозв'язки між ними та на основі отриманих даних розробити систему заходів для їх охорони.

Для мінімізації негативних змін у долинно-річкових ландшафтах слід проводити природоохоронні заходи, які базуються на ландшафтно-екологічному підході. Методи реалізації такого підходу можуть бути різними: компенсація (розміщення видів природокористування з позитивним балансом відтворення ресурсів, які компенсують втрати від несприятливих впливів); ізоляція (створення буферних зон навколо джерел негативних впливів на ландшафти), компенсування (групування взаємно нейтралізуючих видів природокористування).

Основними напрямками залучення молоді до проведення природоохоронних заходів по збереженню долинних ландшафтів малих річок є:

- проведення поетапних комплексних досліджень для обстеження поточного стану долинно-річкових ландшафтних комплексів;
- здійснення паспортизації та картографування сучасного стану долинних ландшафтів малих річок;
- підтримання нормального водного режиму річки;
- облаштування джерел, що живлять річку;
- відновлення нормальної роботи очисних споруд;
- визначення меж водозахисних смуг зі встановленим Водним кодексом України природоохоронним режимом;
- забезпечення ведення раціонального природокористування у долинах малих річок;
- укріплення берегів здійснюючи систематичні посадки дерев вздовж річок і навколо інших водойм, залісення балок крутосхилів, ярів;
- обмеження збору лікарських та декоративних рослин особливо рідкісних;
- проведення систематичної роз'яснювальної природоохоронної роботи серед населення регіону, особливо серед школярів та молоді;
- інформування споживачів та забезпечення доступу громадськості до інформації про якість води та питання безпеки;
- популяризація прогресивних методів роботи іноземних та українських організацій у галузі збереження долинних ландшафтів малих річок;
- забезпечення ЗМІ інформацією еколого-просвітницького характеру;
- створення єдиної системи охоронних (натуральних і антропогенних) об'єктів у межах річкових долин.

Збереження ландшафтних комплексів долин малих річок можливе за умови детального вивчення та встановлення причин їх деградації; зменшення до мінімуму антропогенного впливу на них; поетапному впровадженні заходів оздоровлення та оптимізації стану їх ландшафтних комплексів на основі створення нових заповідних об'єктів; проведення практичних природоохоронних дій із залученням молоді та населення для збереження ландшафтів річкових долин. Відтак, дослідження проблеми оптимізації стану долинних ландшафтів малих річок є актуальним і продиктованим сьогоденням.

Література

1. Дьяконов О. А. Басейновый підхід до управління водними ресурсами у південних регіонах України / Дьяконов О. А. // Стратегічні пріоритети. № 2 (11). – 2009 р. – С. 225–230.